Best Practice Hens

Dr hab. inż. Joanna Marchewka

15.03.2023 r., Jastrzębiec

Funded by
the European Union

Best Practice Hens

Projekt systemu chowu bezklatkowego

Funded by the European Union

Kur bankiwa (*Gallus gallus*)

Co powinien zapewniać system chowu kur niosek:

- pasza, woda, światło, dobra jakość powietrza, przestrzeń i warunki zoohigieniczne sprzyjające zdrowiu i dobrostanowi
- wyrażanie naturalnych zachowań, ochrona przed chorobami, urazami i drapieżnikami
- bezpieczeństwo produkowanej żywności

Postęp wraz z rozwojem wiedzy naukowej

Zwiększone wymagania społeczne

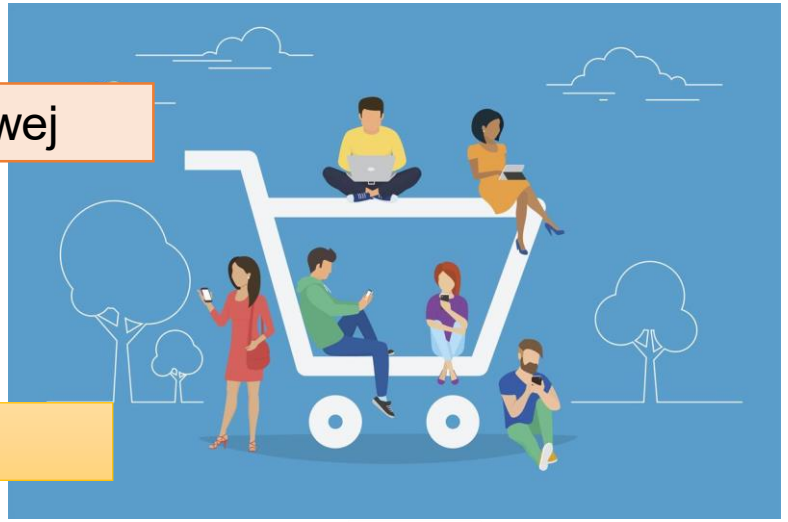

Funded by the European Union

Naturalne i konieczne dla zdrowia i dobrostanu kur niosek zachowania to:

- grzebanie i wyszukiwanie pokarmu (żerowanie)
- wskakiwanie/podlatywanie na grzędy
- kąpiele pyłowe
- składanie jaj w gniazdach

PRZYKŁAD: GRZĘDY

Wall perch

Perch over feeder

A-frame perch with slats

A-frame perch

Elevated platform

Korzyści w praktyce:

- wyższa wytrzymałość układu ruchu: kości i mięśni
- mniejsza lękliwość i agresja
- miejsce schronienia
- redukcja zachowań kanibalistycznych
- lepsze wykorzystanie przestrzeni i zmniejszenie gęstości obsady

- Klatki wzbogacone: poprawa dobrostanu kur niosek
- Konsumenci europejscy – brak przychylności dla klatek
- Chów bezklatkowy – swoboda poruszania się, lepsze zdrowie ukł. kostnego i wykazywania naturalnych zachowań (pożądanych i niepożądanych)

warunkiem sukcesu poprawne zarządzanie stadem oraz prewencja kanibalizmu i agresji

Funded by the European Union

Obecna sytuacja legislacyjna w UE jest zróżnicowana:

- Niemcy zezwalają jedynie na stosowanie klatek grupowych, które zapewniają ptakom dodatkową przestrzeń. W tych klatkach grupowych grzędy są umieszczane na różnych wysokościach i musi być dostępna powierzchnia do grzebania
- Austria całkowicie zakazała chowu klatkowego
- Holandia, Niemcy, Austria i kraje skandynawskie całkowicie zakazały lub wygasiły skracanie dziobów

2019			System chowu			
KRAJ	LICZBA KUR	% KRAJ/EU	% wzbogacone	% ściółka	% w. wybieg	% ekologiczne
DE	54,900,379	15.0%	6.0%	61.0%	20.8%	12.2%
PL	49,415,958	13.5%	82.1%	13.4%	3.7%	0.8%
FR	48,255,709	13.2%	54.1%	11.7%	23.0%	11.2%
ES	45,800,939	12.5%	76.8%	12.7%	9.1%	1.4%
IT	39,857,600	10.9%	49.4%	40.2%	4.9%	5.5%
NL	32,092,213	8.8%	14.1%	61.3%	18.0%	6.6%
BE	10,769,525	2.9%	37.2%	44.1%	12.8%	6.0%
PT	9,724,334	2.7%	86.2%	9.8%	3.4%	0.5%
RO	9,073,860	2.5%	62.6%	32.9%	3.0%	1.4%
SE	8,901,921	2.4%	8.4%	72.4%	3.0%	16.2%
HU	7,242,765	2.0%	70.3%	28.7%	0.6%	0.4%
AT	6,921,026	1.9%	0.2%	62.6%	25.0%	12.2%
CZ	6,732,730	1.8%	74.0%	25.0%	0.8%	0.2%
BG	4,800,379	1.3%	67.3%	28.9%	3.7%	0.0%
EL	4,616,611	1.3%	77.3%	12.2%	5.1%	5.4%
FI	4,349,092	1.2%	56.0%	33.8%	3.0%	7.2%
DK	4,203,583	1.1%	13.0%	46.6%	8.3%	32.1%
IE	3,651,519	1.0%	51.5%	1.1%	43.8%	3.7%
SK	3,086,903	0.8%	83.3%	15.5%	1.1%	0.2%
LV	2,996,526	0.8%	81.7%	15.5%	2.7%	0.1%
LT	2,973,705	0.8%	88.9%	10.5%	0.2%	0.5%
HR	2,112,958	0.6%	67.3%	29.9%	2.6%	0.2%
EE	1,154,464	0.3%	78.7%	12.8%	4.0%	4.6%
SI	1,146,240	0.3%	39.3%	53.0%	4.5%	3.2%
CY	633,298	0.2%	58.8%	25.7%	13.5%	2.0%
MT	348,822	0.1%	99.4%	0.6%	0.0%	0.0%
LU	114,200	0.0%	0.0%	79.0%	10.5%	10.5%
TOTAL	365,877,259	100%	49.5%	32.5%	11.8%	6.2%

Nowoczesne rozwiązania w systemach chowu mogą utrudniać rozróżnienie między systemem klatkowym (konwencjonalnym), a systemami chowu zwanymi bezklatkowymi (alternatywnymi).

System chowu	Obsługa ptaków	Opiekun	Wyposażenie	Grzędy
Klatkowy wzbogacony	z zewnątrz	nie wchodzi do systemu	gniazda, ściółka	tak
Alternatywny	od wewnątrz	wchodzi do nich	gniazda, ściółka oraz podwyższenia	tak/nie

08 Best Practice Hens

Systemy alternatywne

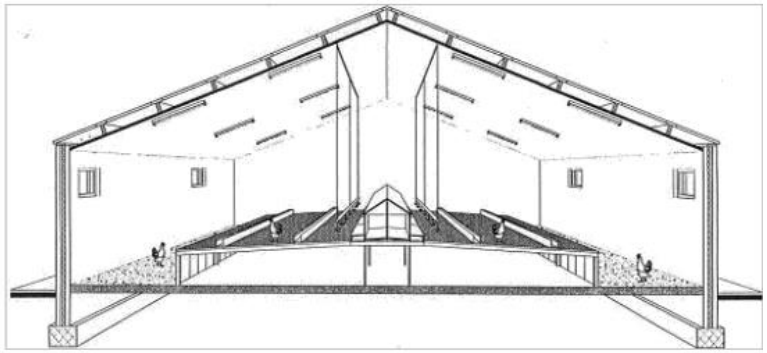

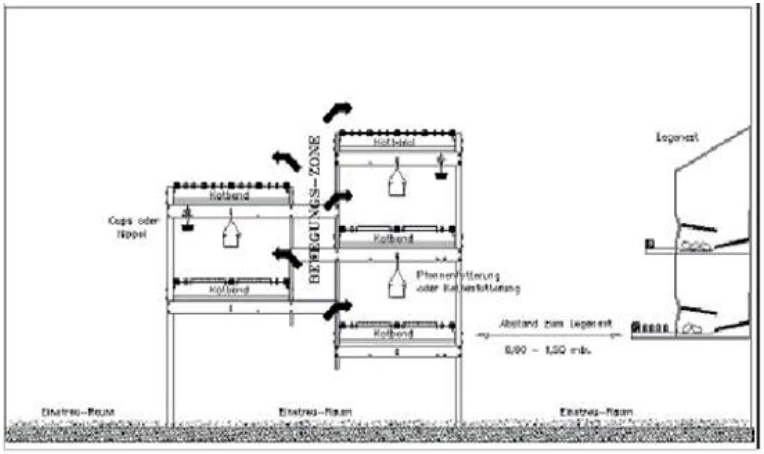

Okres odchowu	Okres nieśności	Dodatkowe cechy	
Chów ściółkowy	-	Dostęp do zadaszonej werandy i/lub wolnego wybiegu	Odchów w systemie ekologicznym
System ściółkowy o konstrukcji jednopoziomowej lub z podwyższeniami	System jednopoziomowy		
System wielopoziomowy (woliera)	System wielopoziomowy (woliera)		

+ Systemy mobilne

Funded by the European Union

Okres odchowu

Na ściółce

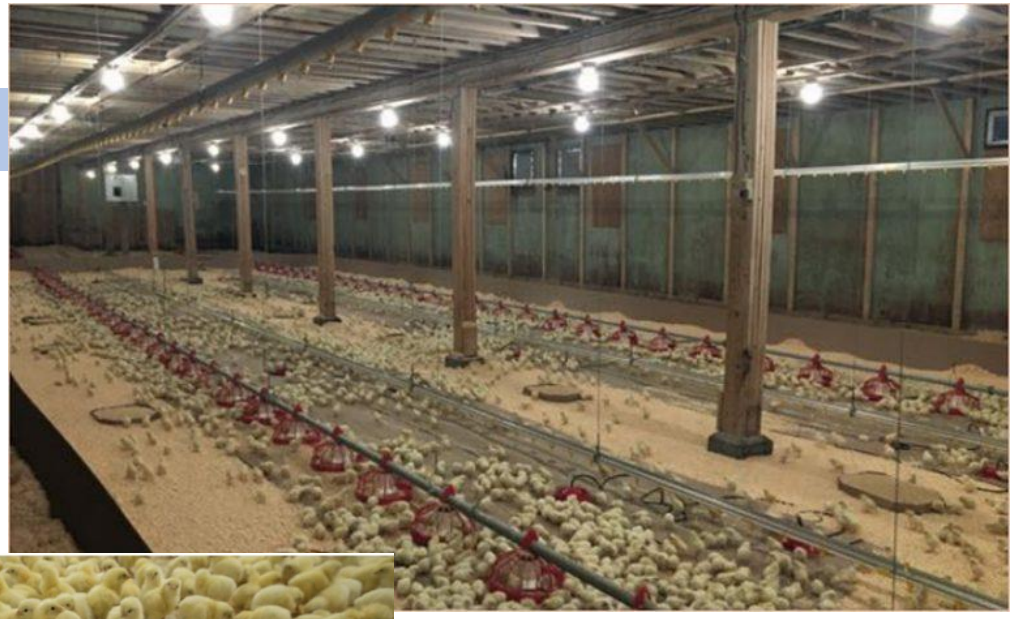

- Ptaki przeznaczone do systemu jednopoziomowego
- Ważna początkowa temperature podłoża
- Grzędy – trening dla ptaków
- Dostęp do ściółki: papier, a następnie ściółka

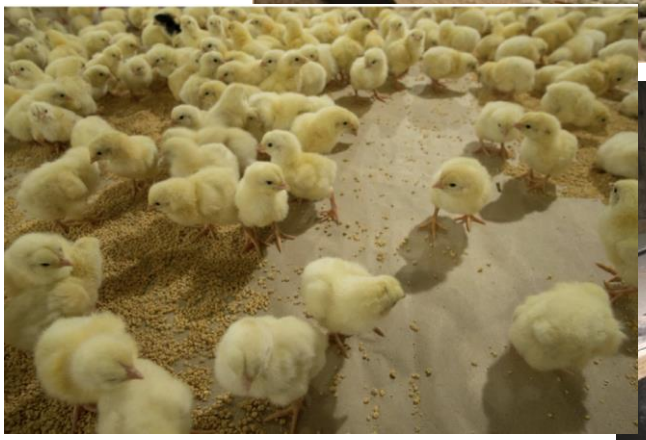

Zaciemniony domek lęgowy:
-ogrzewanie pod sufitem domku
-wejście przez ciemne zasłony
-naśladuje kurę - poczucie bezpieczeństwa
-lepszy odpoczynek

Funded by the European Union

Okres odchowu

System jednopoziomowy

- Regulowane platformy
- Ważny jest dostęp do ściółki
- Najpierw na rusztowej platformie, a następnie większe możliwości przemieszczania się

Funded by the European Union

Okres odchowu

System wielopoziomowy

- Kurczęta ograniczone do jednego poziomu w wolierze
- Dostęp do ściółki: papier, a następnie ściółka
- Kładki pomagają wchodzić na wyższe poziomy

Funded by the European Union

Okres nieśności

System jednopoziomowy

- Wysoka jakość i kondycja ściółki: sucha i sypka
- Zalecane grzędy
- Zalecane materiały do dziobania i grzebania – wzbogacenia z materiałem do grzebania i kąpieli

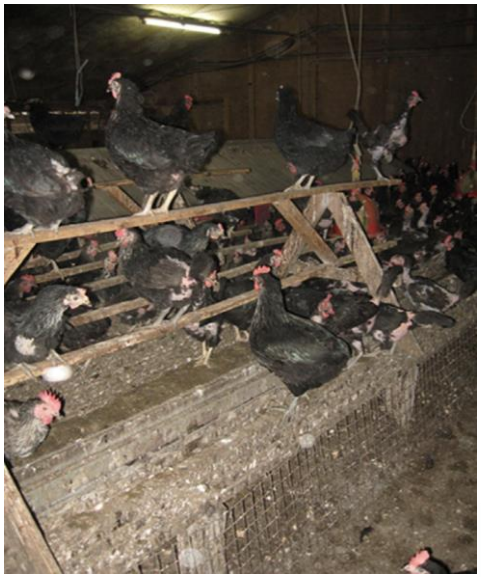

Funded by the European Union

Okres nieśności

System wielopoziomowy

- Wysoka jakość i kondycja ściółki: sucha i sypka
- Zalecane materiały do dziobania i grzebania – wzbogacenia z materiałem do grzebania i kąpieli
- Platformy i kładki w celu ułatwienia poruszania się

Funded by the European Union

Okres nieśności

Systemy mobilne – małe stada

- Korzystne jest dodanie zadaszonej werandy na czas gdy ptaki są w zamknięciu
- Połączone z dobrze przygotowanym wolnym wybiegiem
- Konieczne działania, aby zmniejszyć ryzyko drapieżnictwa

Funded by the European Union

Okres nieśności

Zadaszona weranda (opcja)

- Dodatkowe możliwości żerowania i kąpieli pyłowych
- Zmniejszone ryzyko zranienia przez dziobanie
- Siatka chroniąca przed dzikimi ptakami: bezpieczna w użyciu podczas zagrożenia ptasią grypą

Funded by the European Union

Okres nieśności

Dostęp do wybiegu

- Dodatkowe możliwości żerowania (roślinność, owady)
- Zmniejszone ryzyko zranienia przez dziobanie
- Naturalne/sztuczne schronienie ważne: dobrze zaprojektowane

Funded by the European Union

Ważna jest zgodność między środowiskiem odchowu i nieśności

- System ściółkowy / jednopoziomowy system chowu > Jednopoziomowy system chowu
- Wielopoziomowy system chowu > Wielopoziomowy system chowu
- Stada na wolnym wybiegu lub ekologiczne: wczesny dostęp do wybiegu, ekspozycja na światło dzienne

Płynne przejście z odchowu do nieśności zwiększa szanse na powodzenie w utrzymaniu stada bez klatek

Funded by the European Union

Best Practice Hens

Zarządzanie systemem chowu bezklatkowego: kontrola stada, zdrowie i narzędzia oceny dobrostanu kur

Funded by the European Union

Błędy w chowie kur powodują	Wskaźnik
Urazy kości	złamania, odkształcenia
Stres socjalny	agresja, lęk, dziobanie prowadzące do zranień, piętrzenie się, uszkodzenia piór
Niemożność wykazania zachowań poprawiających komfort	brak kąpieli pyłowych, czyszczenia piór, otrzepywania, poruszania, przeciągania, dziobania
Lęk przed drapieżnictwem	niechęć do korzystania z wybiegów
Problemy z wypoczynkiem	balansowanie, przepychanie się, odpoczynek na podwyższeniach
Choroby skóry	brak odpoczynku
Zmiany tkanek miękkich	rany, braki w upierzeniu, kształt dzioba i jego długość

KONSEKWENCJE OBNIŻONEGO DOBROSTANU

OBNIŻONA ODPORNOSĆ

PODATNOŚĆ NA CHOROBY

ŚMIERTELNOSĆ

KOSZTY LECZENIA

OBNIŻONA PRODUKCJA

PRESJA CZASU

PROBLEM Z ODBIORCAMI

WIZERUNEK FIRMY

WIZERUNEK PRZEMYSŁU

021 Best Practice Hens

Systematyczna ocena dobrostanu stad w trakcie produkcji może pomóc wykryć wczesne oznaki problemów z dobrostanem, gdy są one jeszcze łatwe do kontrolowania i, co ważne, zanim wpłyną na zdrowie i wydajność stada.

Konieczność przeprowadzania kontroli stada:

- Regularnie
- Często
- W sposób usystematyzowany
- Uzyskując i zachowując dane
- Używając metody, która uzyskała walidację

Metod tradycyjne - notatki	Aplikacje interaktywne	Metody automatyczne

Kiedy zbierać informacje?

- Wchodząc do przestrzeni gdzie są kury
- Podczas przejść wzdłuż budynku
- Podczas przejść transektowych
- Na wybiegach
- Rutynowo zbierane dane produkcyjne

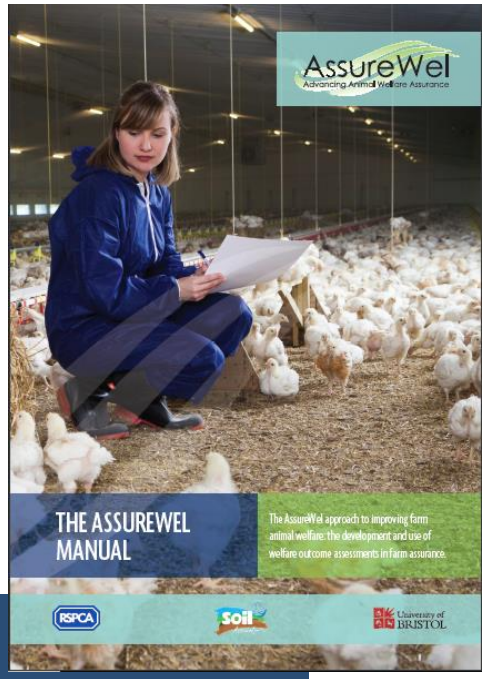

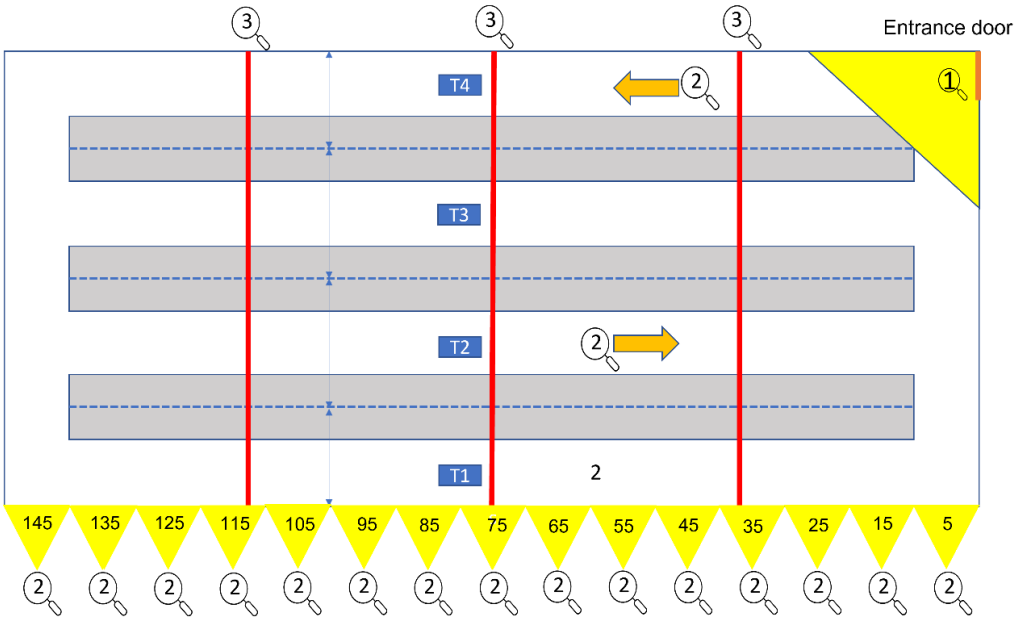

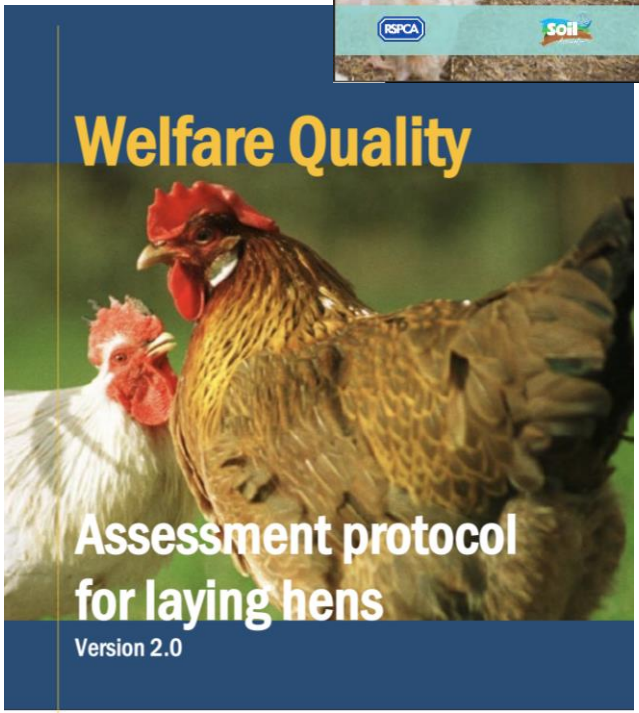

Ocena zdrowia i dobrostanu ptaków

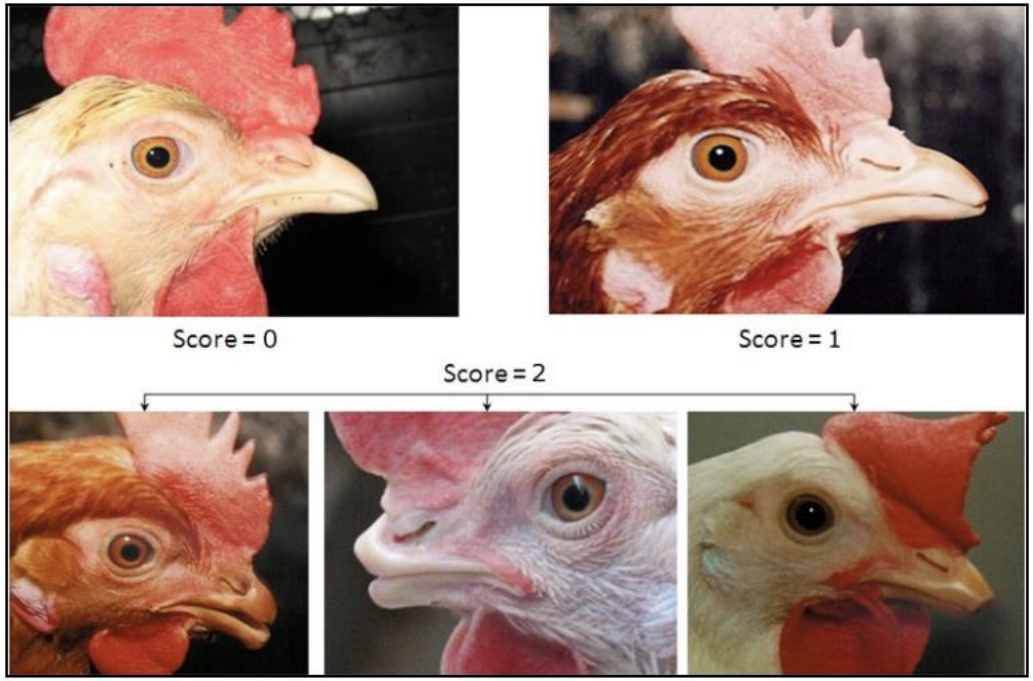

© Score 0: Gunnink, WUR; © scores 1 and 2: Fiks-van Niekerk, WUR

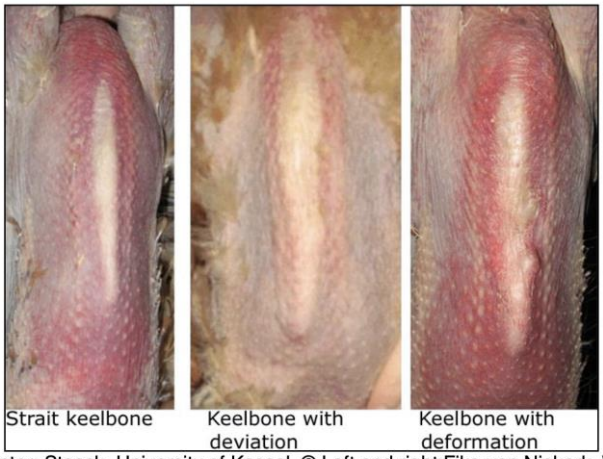

© Center: Staack, University of Kassel, © Left and right:Fiks-van Niekerk, WUR

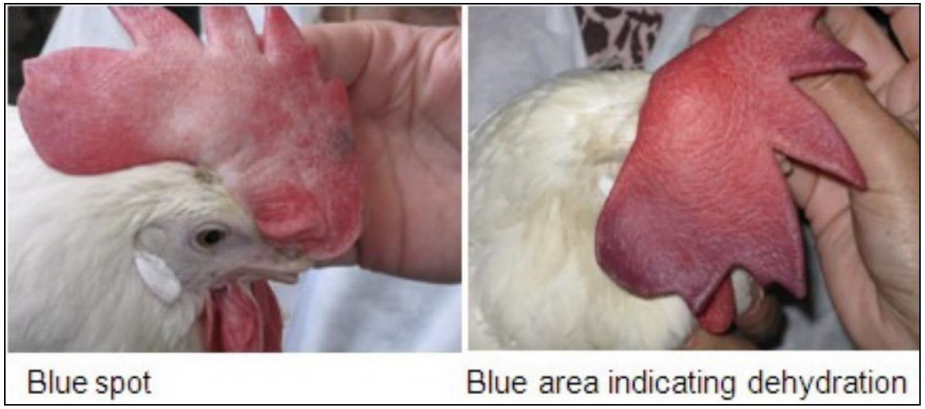

© Fiks-van Niekerk, WUR

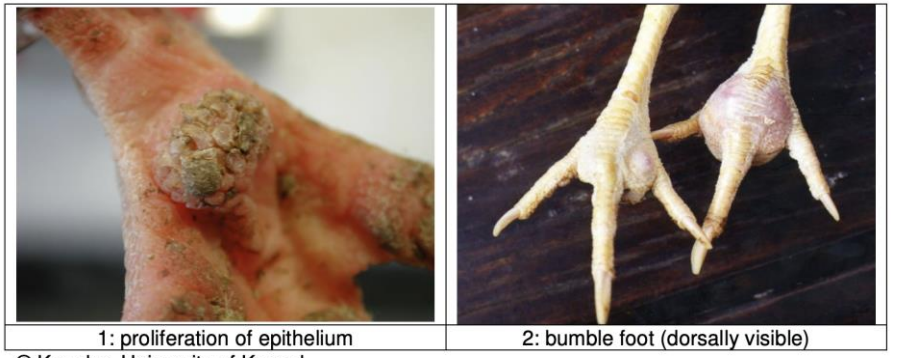

© Keppler, University of Kassel

025 Best Practice Hens

Budynki i wybiegi

- Wymagania wg. przepisów
- Wymagania wg. systemu certyfikacji
- Wymagania wg. zaleceń dla danej linii genetycznej ptaków

Korzyści dla producentów

- Możliwość udokumentowania dobrej kondycji stada
- Świadomy wybór odpowiednich ptaków do swojego systemu produkcji
- Możliwość wykrycia powtarzających się problemów i ich przyczyny
- Możliwość dokonania korekcji wad konstrukcji budynku i wybiegu
- **Możliwość uzyskania certyfikacji zapewniającej wyższą cenę jaj oraz uzyskanie dostępu do lepszych odbiorców**
- W razie wybuchu „afery” dobrostanowej – możliwość obrony

Certyfikacja dobrostanu kur niosek w Europie, 2020 r.

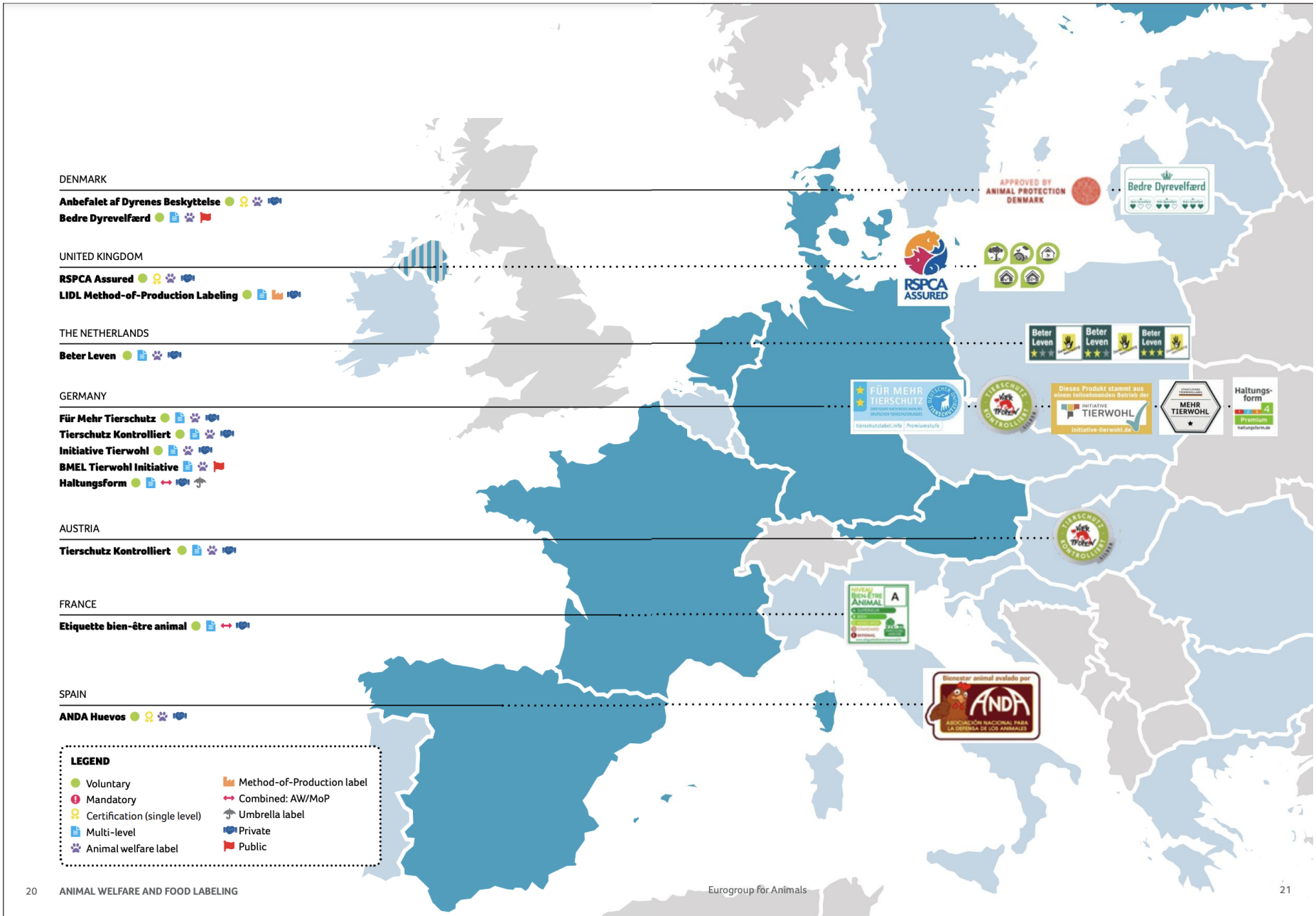

Dziękuję za uwagę!

Best Practice Hens

www.bestpracticehens.eu

Prezentowała: j.marchewka@igbzpan.pl
Koordynator projektu: t.b.rodenburg@uu.nl
Komunikacja i promocja: ecovalia.projects@ecovalia.org

Funded by the European Union

Facebook: bestpracticehens **Twitter:** @BestHens **Linkedin:** bestpracticehens